

TRZECIE SPOTKANIE

KRAJOWEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY CAMS

SKUTKI ZDROWOTNE NARAŻENIA
NA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA –
WYBRANE WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

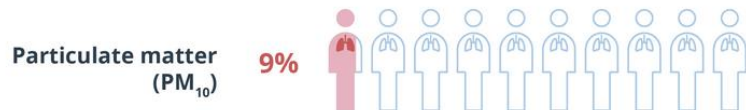
Artur Jerzy BADYDA

Warszawa, 23 października 2024

EKSPOZYCJA NA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA (PRZEKROCZENIA STANDARDÓW)

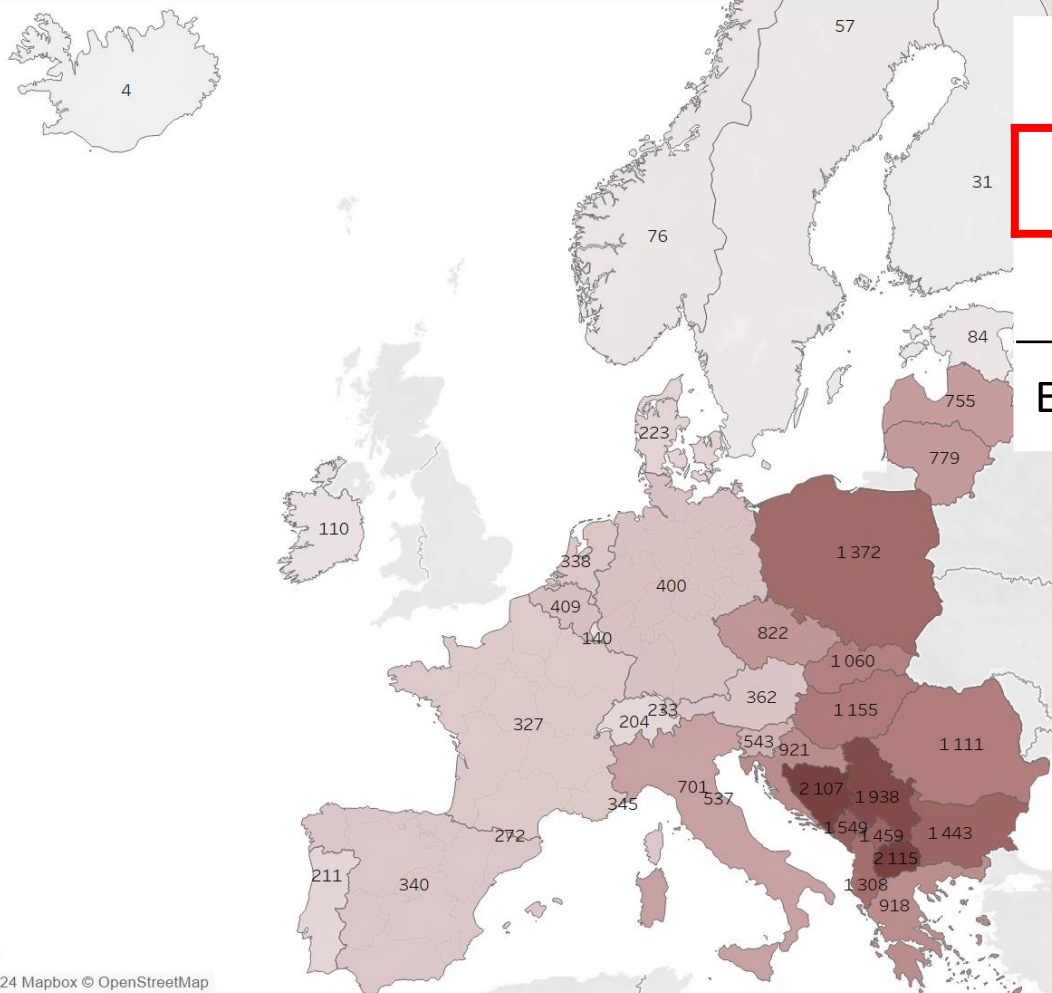
EU standards

WHO guidelines

„Exceedance of air quality standards in Europe”. EEA 2024

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA JAKO CZYNNIK RYZYKA ZDROWOTNEGO

Kraj	PM _{2,5}	NO ₂	O ₃
Polska	47 300	4 200	1 900
UE-27	253 000	52 000	22 000
Europa-41	293 000*	69 000	27 000

*z wyłączeniem Turcji

Ekspozycja na pył PM_{2,5}, NO₂ i O₃ w Polsce jest powiązana z roczną utratą 1551 lat życia w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców

(zgodnie z danymi z roku 2021, według opracowania EEA *Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease 2023*)

SKUTKI ZDROWOTNE

Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie

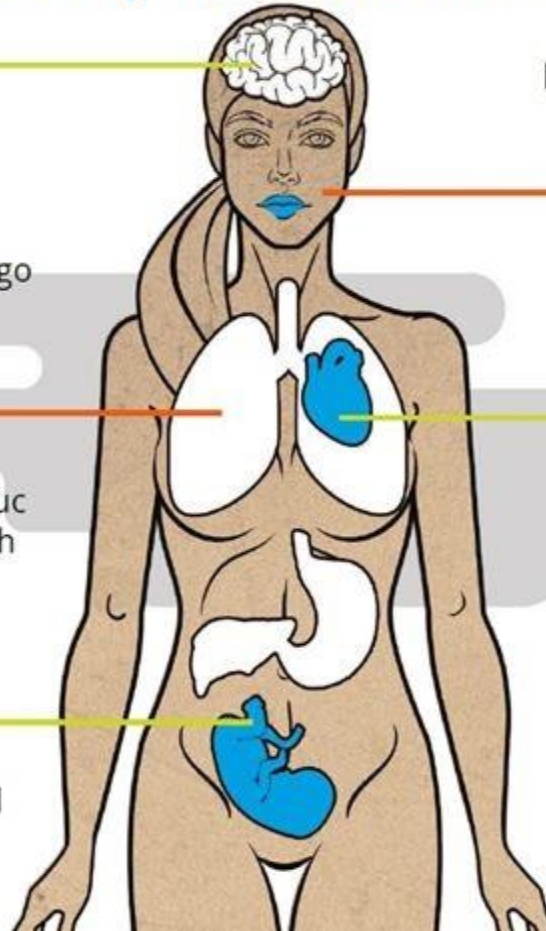
- problemy z pamięcią i koncentracją
- wyższy poziom niepokoju
- stany depresyjne
- zmiany anatomiczne w mózgu
- choroba Alzheimera
- przyspieszone starzenie się układu nerwowego
- udar mózgu

- astma
- rak płuc
- przewlekła obturacyjna choroba płuc
- częstsze infekcje dróg oddechowych

- bezpłodność
- obumarcie płodu
- przedwczesny poród

- problemy z oddychaniem
- podrażnienie oczu, nosa i gardła
- kaszel
- katar
- zapalenie zatok

- choroba niedokrwienna serca
- nadciśnienie tętnicze
- zaburzenia rytmu serca
- niewydolność serca
- zawał serca

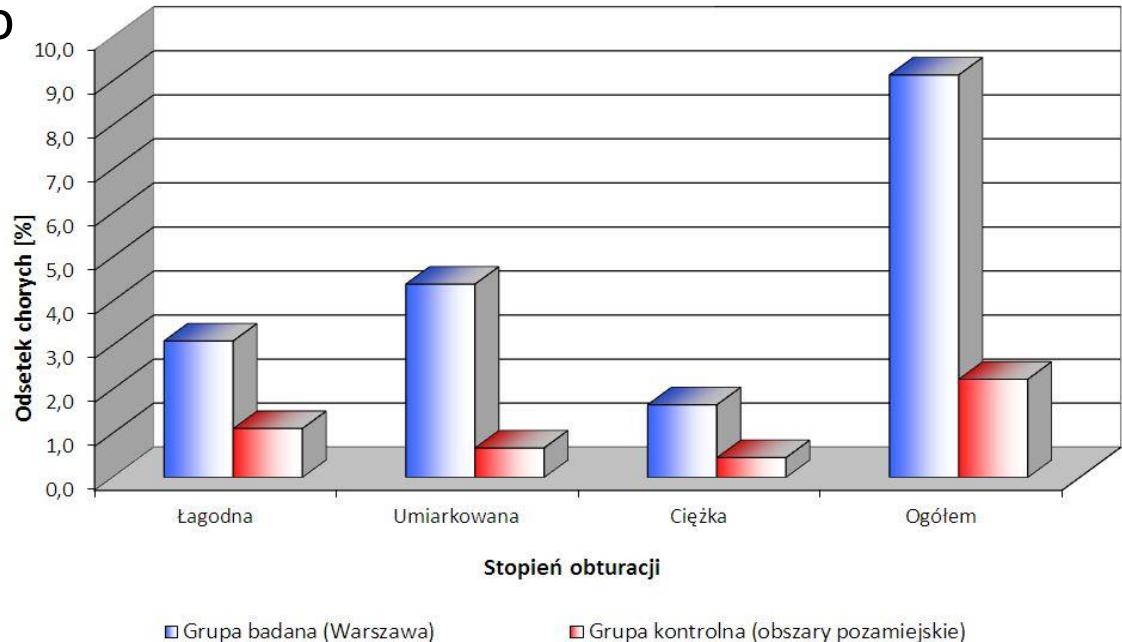

Wybrane wyniki badań własnych

NARAŻENIE NA ZANIECZYSZCZENIA

KOMUNIKACYJNE A SPRAWNOŚĆ ODDYCHANIA

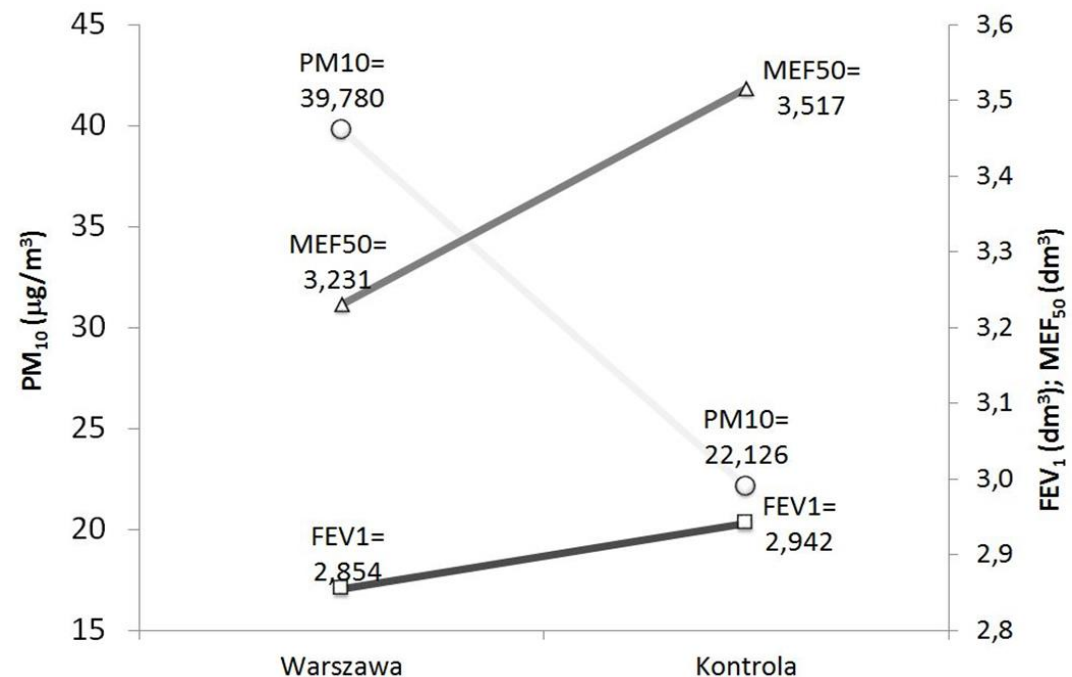
- W latach 2008-2012 Politechnika Warszawska wspólnie z Wojskowym Instytutem Medycznym zrealizowali program badawczy ukierunkowany na ocenę wpływu zanieczyszczeń komunikacyjnych na sprawność oddychania
- Badania wykonano w grupie 3997 mieszkańców Warszawy i 988 osób zamieszkujących na czystych obszarach pozamiejskich
- Wyniki wskazują, że ryzyko wystąpienia **obturacyi oskrzeli** u niepalących mieszkańców Warszawy jest średnio **6,6-krotnie** wyższe w odniesieniu do grupy kontrolnej (uwzględniając wiek, płeć, okres zamieszkania, czy aktywność fizyczną)

NARAŻENIE NA ZANIECZYSZCZENIA

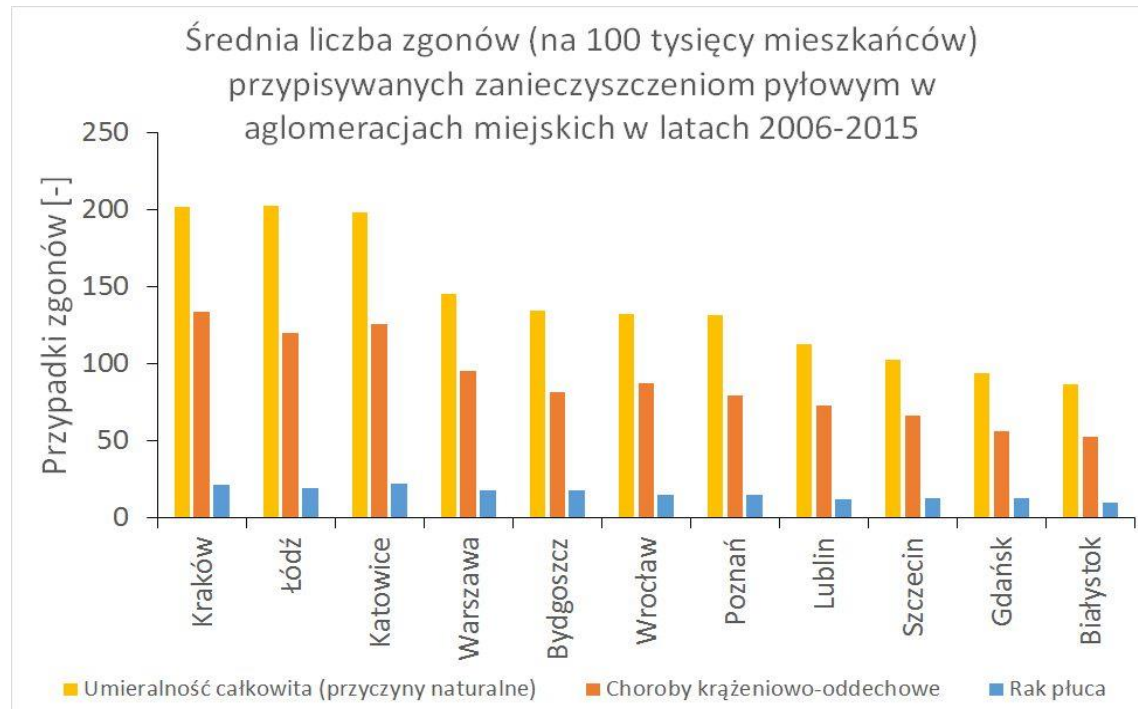
KOMUNIKACYJNE A SPRAWNOŚĆ ODDYCHANIA

- W latach 2008-2012 Politechnika Warszawska wspólnie z Wojskowym Instytutem Medycznym zrealizowali program badawczy ukierunkowany na ocenę wpływu zanieczyszczeń komunikacyjnych na sprawność oddychania
- Badania wykonano w grupie 3997 mieszkańców Warszawy i 988 osób zamieszkujących na czystych obszarach pozamiejskich
- Spadek średniego 5-letniego stężenia pyłu PM_{10} o 10 mg/m^3 jest związany ze wzrostem sprawności oddychania (FEV_1 rośnie o 1,7%, zaś MEF_{50} o 4,6%)

ŚRODOWISKOWE OBCIĄŻENIE CHOROBIAMI

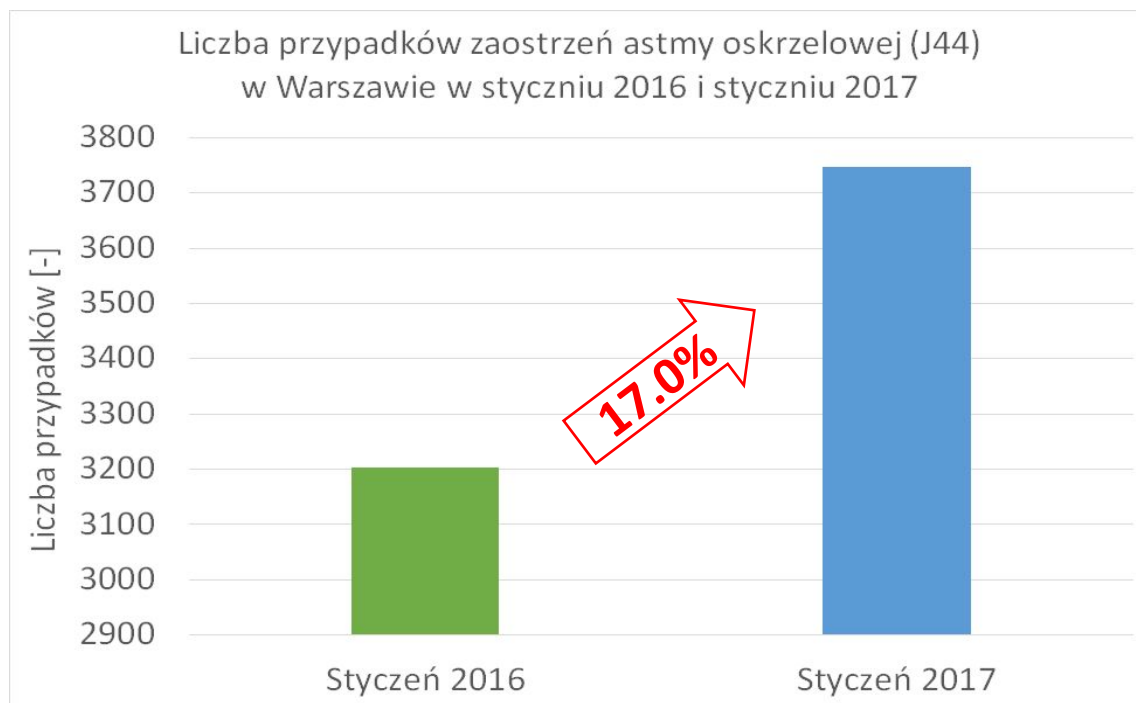
- We współpracy Politechniki Warszawskiej z Wojskowym Instytutem Medycznym oraz Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (CREAL) z Barcelony oszacowano tzw. środowiskowe obciążenie chorobami związane z ekspozycją na pył PM_{10} i $PM_{2,5}$
- Analiza dotyczyła 11 polskich aglomeracji miejskich i lat 2006-2015
- Liczba **przedwczesnych zgonów** przypisywanych ekspozycji na pył $PM_{2,5}$ w zależności od miejsca i roku, wahała się pomiędzy
  - 203,7-2685,1 dla wszystkich przyczyn
  - 116,9-1796,1 dla **chorób krążeniowo-oddechowych**
    - W tym 57,5-970,6 dla **ChNS**
  - 24,8-350,7 dla **raka płuca**

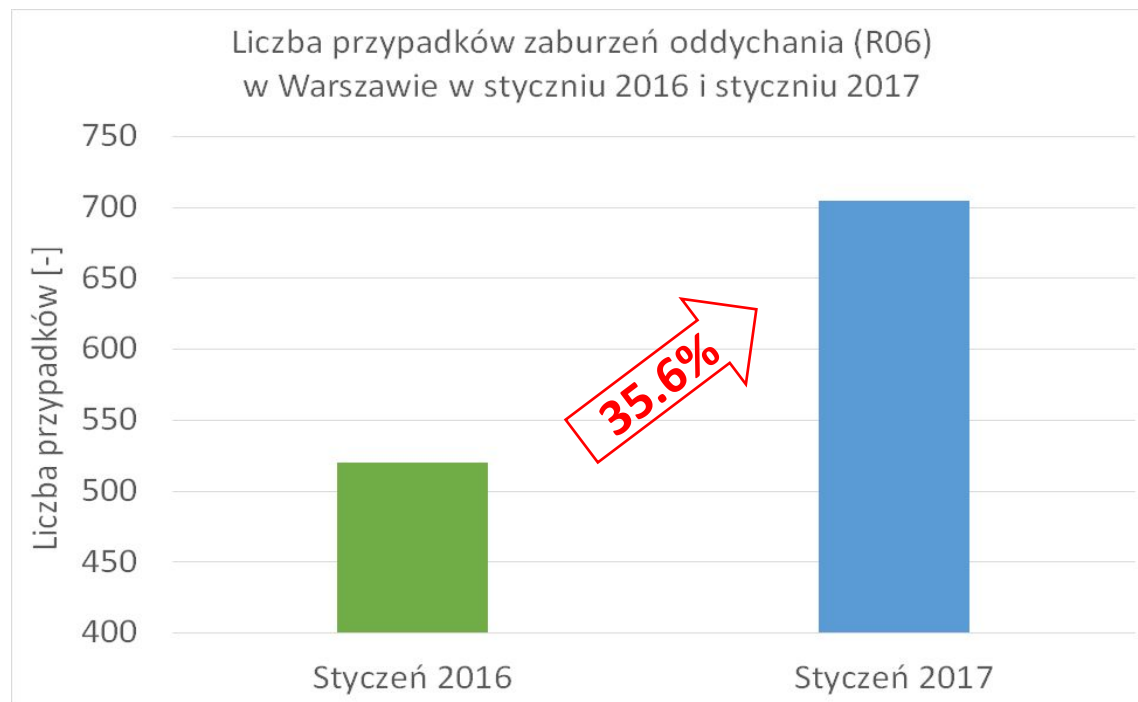
SKUTKI ZDROWOTNE EPIZODU SMOGOWEGO – WARSZAWA 01.2017

- W ramach współpracy Politechniki Warszawskiej i Wojskowego Instytutu Medycznego wykonano analizy porównawcze przypadków wystąpienia chorób i ich zaostrzeń mogących być następstwem narażenia na wysokie stężenia zanieczyszczeń powietrza
- Analizy wykonano dla przykładu Warszawy porównując liczbę przypadków w styczniu 2017 w odniesieniu do stycznia 2016
- Pod uwagę wzięto
  - Astmę oskrzelową
  - Zaburzenia oddychania
  - Kaszel
  - Chorobę niedokrwienną serca
  - Zawał mięśnia sercowego
  - Nadciśnienie tętnicze

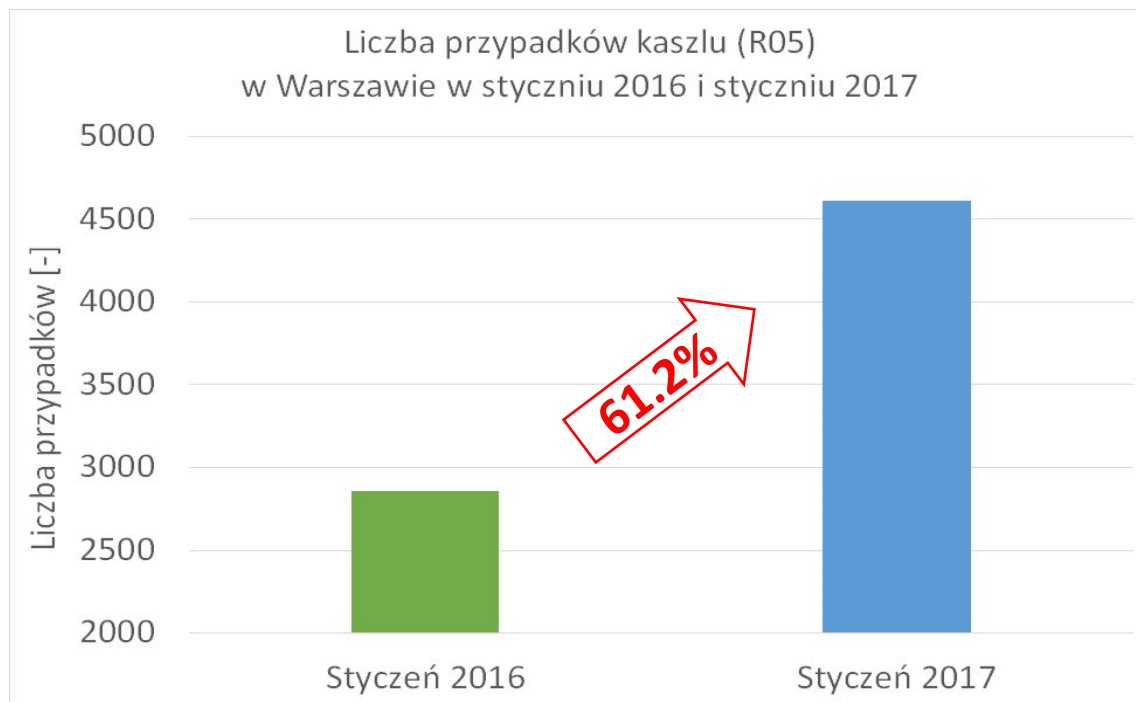
SKUTKI ZDROWOTNE EPIZODU SMOGOWEGO – WARSZAWA 01.2017

- W ramach współpracy Politechniki Warszawskiej i Wojskowego Instytutu Medycznego wykonano analizy porównawcze przypadków wystąpienia chorób i ich zaostrzeń mogących być następstwem narażenia na wysokie stężenia zanieczyszczeń powietrza
- Analizy wykonano dla przykładu Warszawy porównując liczbę przypadków w styczniu 2017 w odniesieniu do stycznia 2016
- Pod uwagę wzięto
  - Astmę oskrzelową
  - Zaburzenia oddychania
  - Kaszel
  - Chorobę niedokrwienną serca
  - Zawał mięśnia sercowego
  - Nadciśnienie tętnicze

SKUTKI ZDROWOTNE EPIZODU SMOGOWEGO – WARSZAWA 01.2017

- W ramach współpracy Politechniki Warszawskiej i Wojskowego Instytutu Medycznego wykonano analizy porównawcze przypadków wystąpienia chorób i ich zaostrzeń mogących być następstwem narażenia na wysokie stężenia zanieczyszczeń powietrza
- Analizy wykonano dla przykładu Warszawy porównując liczbę przypadków w styczniu 2017 w odniesieniu do stycznia 2016
- Pod uwagę wzięto
  - Astmę oskrzelową
  - Zaburzenia oddychania
  - Kaszel
  - Chorobę niedokrwienną serca
  - Zawał mięśnia sercowego
  - Nadciśnienie tętnicze

WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA ROZWÓJ STANU ZAPALNEGO

- Wojskowy Instytut Medyczny wraz z PW w latach 2015-2019 zrealizował badania kliniczne 90 mieszkańców podwarszawskiego Legionowa
- Skupiono się na zdrowych, dorosłych osobach, oceniając ich narażenia na zanieczyszczenia pyłowe i WWA oraz badając funkcję układu oddechowego, czynność śródbłonna naczyniowego i ewentualny rozwój stanu zapalnego

- Porównując wyniki badań pomiędzy sezonem grzewczym a pozagrzewczym wykazano

- Niewielki **spadek czynności oddychania**
- **Wzrost stężenia** niektórych **cytokin** pro- i przeciwzapalnych

	IL-1 β	IL-4	IL-5	IL-6	IL-8	IL-10	TNF- α
	Stężenie [pg/ml]						
Sezon grzewczy	0,60 $\pm$ 0,17	2,16$\pm$ 0,79	2,29 $\pm$ 1,38	3,68$\pm$ 2,84	0,11 $\pm$ 0,47	0,13 $\pm$ 0,44	1,11$\pm$ 3,63
Sezon pozagrzewczy	0,29 $\pm$ 0,80	1,34$\pm$ 1,41	1,11 $\pm$ 1,23	2,80$\pm$ 1,08	0,06 $\pm$ 0,27	0,05 $\pm$ 0,13	0,55$\pm$ 1,05

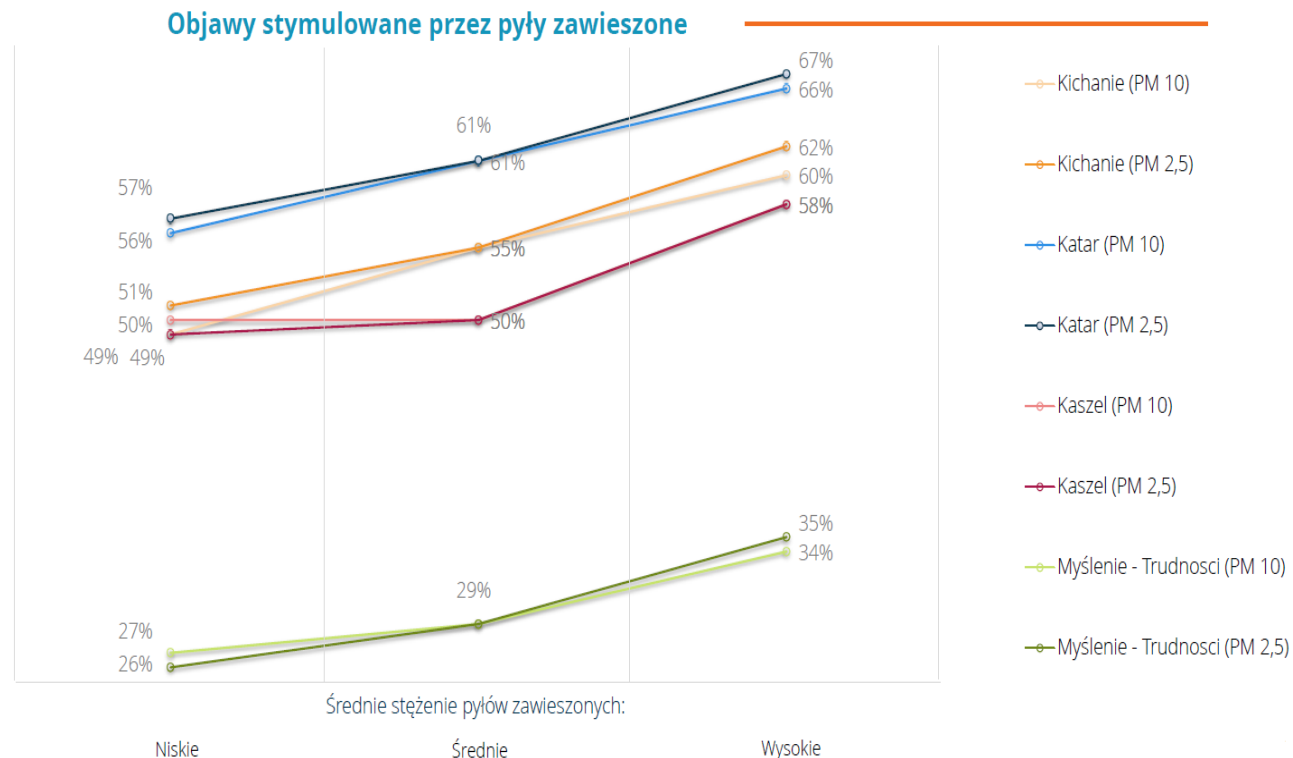
p<0,05

WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA OBJAWY ZE STRONY GÓRNYCH DRÓG ODDECHOWYCH

- W latach 2018-2019 wspólnie z Warszawskim Uniwersytetem Medycznym zrealizowano badania kliniczne na próbie 1475 respondentów (rodziców dzieci w wieku 3-12 lat)
- Celem badania było stwierdzenie czy i w jakim stopniu pył zawieszony wpływa na występowanie objawów ze strony górnych dróg oddechowych u dzieci i czy może stymulować rozwój i przebieg infekcji

- Potwierdzono hipotezę o **długofalowym stymulowaniu** przez pyły objawów

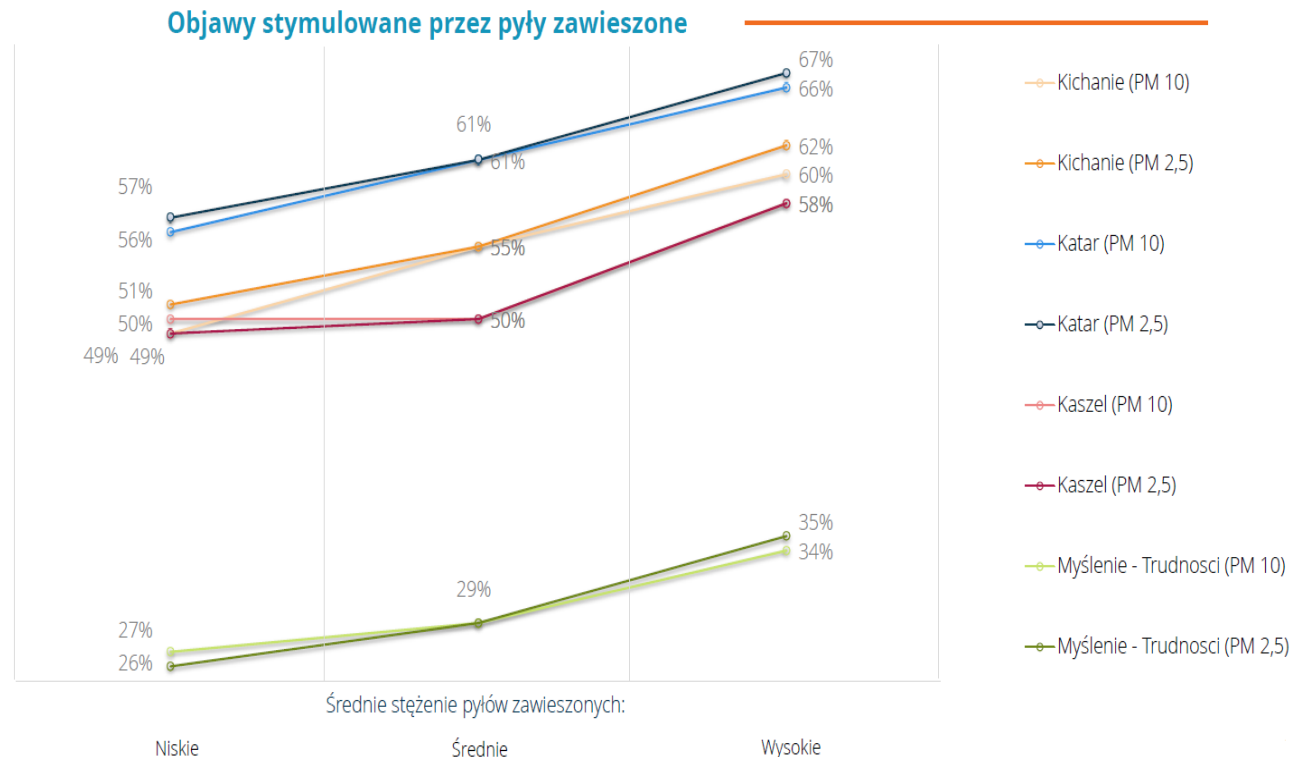
- Katar
- Kichanie
- Kaszel
- Problemy z myśleniem (tylko dla PM_{2,5})

WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA OBJAWY ZE STRONY GÓRNYCH DRÓG ODDECHOWYCH

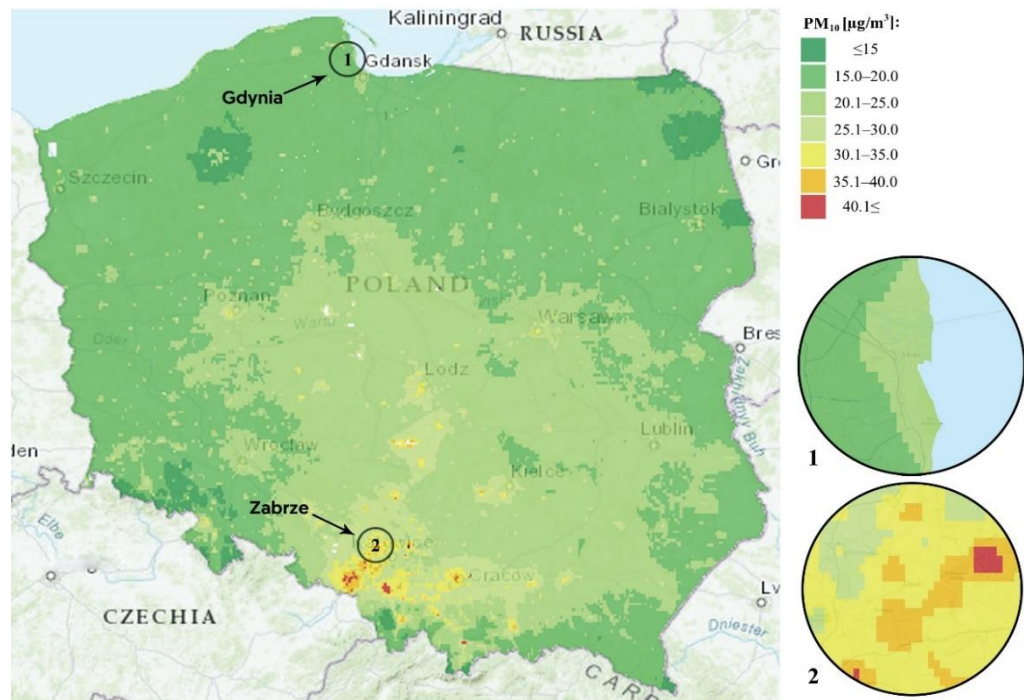
- W latach 2018-2019 wspólnie z Warszawskim Uniwersytetem Medycznym zrealizowano badania kliniczne na próbie 1475 respondentów (rodziców dzieci w wieku 3-12 lat)
- Celem badania było stwierdzenie czy i w jakim stopniu pył zawieszony wpływa na występowanie objawów ze strony górnych dróg oddechowych u dzieci i czy może stymulować rozwój i przebieg infekcji

- Wykazano, że im wyższe są stężenia PM, na które narażone są dzieci, tym większy jest **negatywny wpływ** na **zdrowie** i **funkcje poznawcze** u dzieci
- Stwierdzono również istotnie częstsze występowanie **alergii** przy wysokich stężeniach PM

WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA SPRAWNOŚĆ ODDYCHANIA U DZIECI

- W 2019 roku Polska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergie i POChP w ramach projektu Krakowskiego Alarmu Smogowego zrealizowała badania spirometryczne u dzieci w wieku 9-15 lat, zamieszkujących m.in. w Zabrzu i Gdyni
- W badaniu oceniano całodziwowe narażenie na zanieczyszczenia powietrza, próbując ocenić na ile życie w bardziej zanieczyszczonym środowisku może warunkować obniżenie sprawności oddychania
- Stwierdzono **statystycznie istotnie wyższe stężenia** pyłów PM_{10} , NO_2 i SO_2 w Zabrzu oraz O_3 w Gdyni
- Istotnie częściej badane dzieci z Zabrza zamieszkiwały w budynkach, w których **stosowano paliwa stałe** do ogrzewania, czy też w których urządzenie grzewcze znajdowało się w części mieszkalnej budynku

W PŁY W ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA SPRAWNOŚĆ ODDYCHANIA U DZIECI

- W 2019 roku Polska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergie i POChP w ramach projektu Krakowskiego Alarmu Smogowego zrealizowała badania spirometryczne u dzieci w wieku 9-15 lat, zamieszkujących m.in. w Zabrze i Gdyni
- W badaniu oceniano całozyciowe narażenie na zanieczyszczenia powietrza, próbując ocenić na ile życie w bardziej zanieczyszczonym środowisku może warunkować obniżenie sprawności oddychania

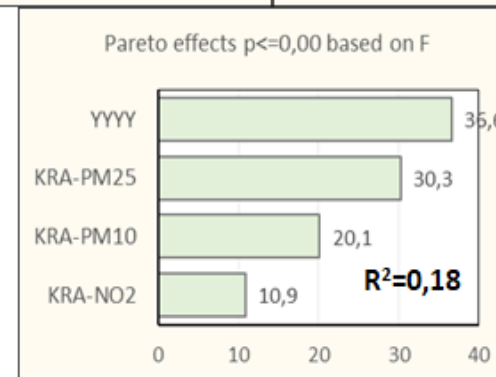
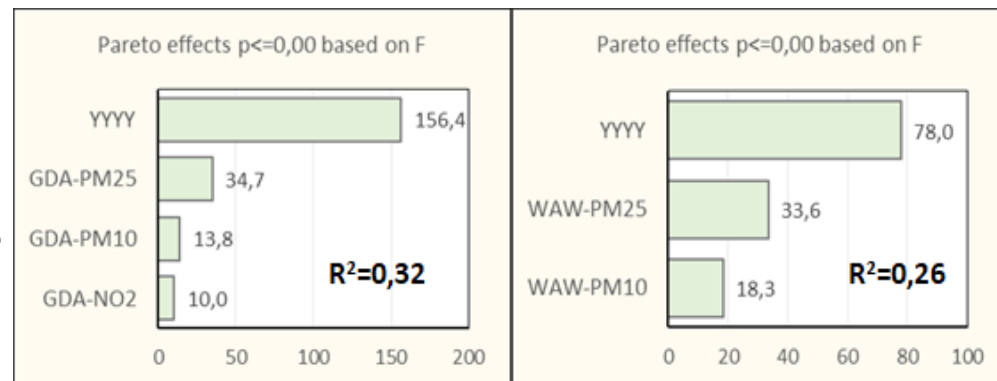
- Wśród dzieci nie zanotowano statystycznie istotnych różnic w zakresie średniego wieku, zróżnicowania pod względem płci, wzrostu, masy ciała, BMI
- Zaobserwowano statystycznie istotnie zmniejszone wartości parametrów spirometrycznych u dzieci zamieszkujących w Zabrze w stosunku do dzieci z Gdyni

Variable	Gdynia	Zabrze	p
	Średnia ± odch.std.		
FVC [l]	2,42 ± 0,77	2,21 ± 0,73	<0,001
FEV1 [l]	2,17 ± 0,60	2,07 ± 0,67	0,032
FEV1/FVC [-]	0,91 ± 0,08	0,94 ± 0,07	<0,001
PEF [l/min]	259,34 ± 83,90	244,64 ± 81,64	0,018

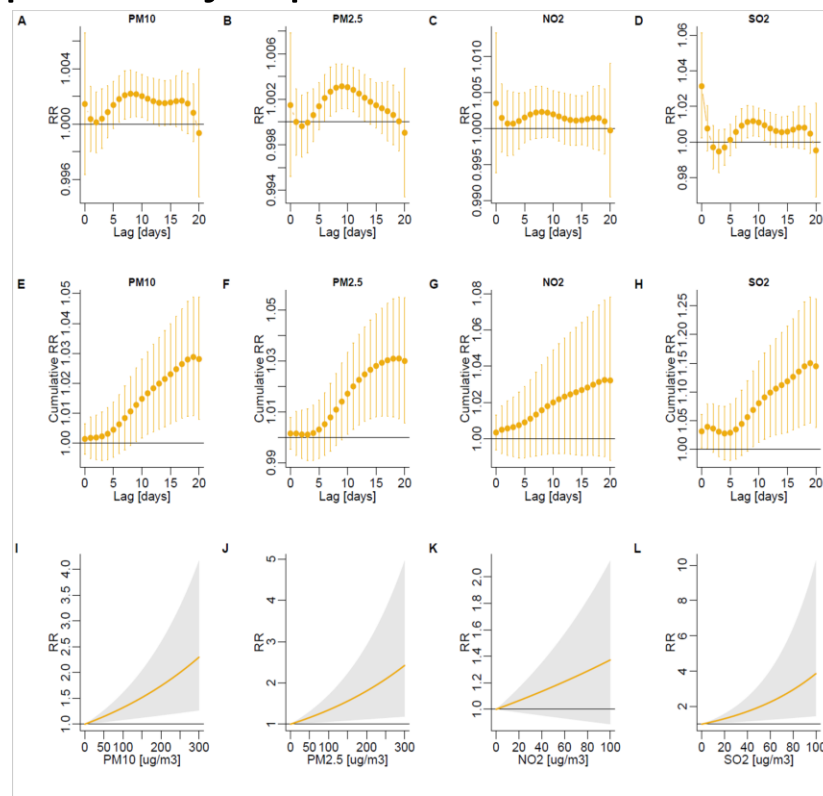
WPLYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA ZAKAŻEŃ RSV

- W latach 2020-2021 w ramach współpracy pomiędzy PW, CMKP i Szpitalem Bielańskim w Warszawie wykonano analizy danych dotyczących hospitalizacji z lat 2012-2019 w wybranych miastach
- Celem analiz była ocena, na ile narażenie na zanieczyszczenie powietrza może wpływać na częstość hospitalizacji z powodu zakażeń RSV (pod uwagę wzięto przypadki sklasyfikowane w ICD-10 jako J12.1, J20.5 oraz J21.0)
- Modele statystyczne (jedno- i wielowymiarowe) wskazują, że istotna **część hospitalizacji** z powodu zakażeń **RSV** u dzieci może być **przypisana zanieczyszczeniom powietrza**
- Najbardziej znaczący efekt zaobserwowano w przypadku pyłów $PM_{2,5}$ – wzrost stężenia o $10 \mu g/m^3$ związany był ze wzrostem średniej liczby hospitalizacji o 0,087-0,16 w zależności od miasta

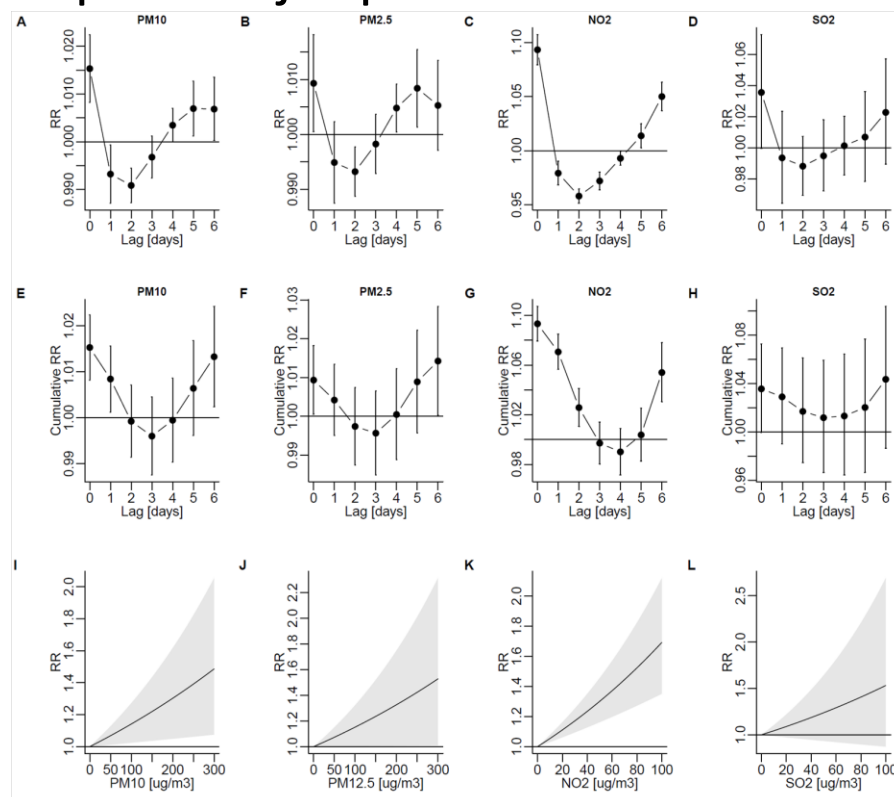
WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA RYZYKO CHORÓB OBTURACYJNYCH

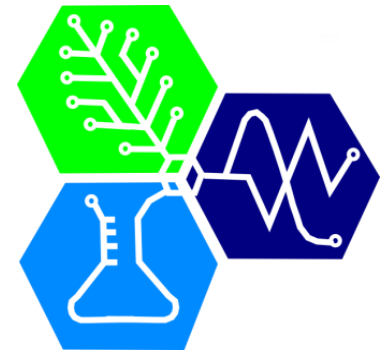
- W latach 2021-2023 w ramach współpracy pomiędzy PW a Wojskowym Instytutem Medycznym skupiono się na analizie wpływu zanieczyszczeń powietrza na ryzyko występowania chorób obturacyjnych w wybranych miastach w latach 2010-2019
- Celem analiz była ocena, na ile narażenie na zanieczyszczenie powietrza może wpływać na ryzyko hospitalizacji z powodu POChP (J44) i astmy (J45 i J46)
- Obserwowano wzrost ryzyka hospitalizacji w dniu ekspozycji, następnie spadek i ponowny wzrost po kilku dniach
- Skumulowane ryzyko względne hospitalizacji na każdy wzrost stężenia o $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w ciągu 21 dni od ekspozycji wyniosło 1,028, 1,030, 1,032 i 1,045 odpowiednio dla PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$, NO_2 i SO_2

WPŁYW ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA NA RYZYKO CHORÓB OBTURACYJNYCH

- W latach 2021-2023 w ramach współpracy pomiędzy PW a Wojskowym Instytutem Medycznym skupiono się na analizie wpływu zanieczyszczeń powietrza na ryzyko występowania chorób obturacyjnych w wybranych miastach w latach 2010-2019
- Celem analiz była ocena, na ile narażenie na zanieczyszczenie powietrza może wpływać na ryzyko hospitalizacji z powodu POChP (J44) i astmy (J45 i J46)
- W przypadku astmy czas obserwacji był krótszy, ale tu również obserwowano wzrost ryzyka w dniu ekspozycji, 2-3-dniowy spadek i ponowny wzrost ok. 4-5 dni po ekspozycji
- Skumulowane ryzyko względne przyjęcia do szpitala na każdy wzrost stężenia o $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w ciągu 7 dni od ekspozycji wyniosło 1,013, 1,014, 1,054 i 1,044 odpowiednio dla PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$, NO_2 i SO_2

TRZECIE SPOTKANIE

KRAJOWEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY CAMS

SKUTKI ZDROWOTNE NARAŻENIA
NA ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA –
WYBRANE WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

Artur Jerzy BADYDA, artur.badyda@pw.edu.pl

Warszawa, 23 października 2024